

Porovnání fungování dvou táborů z pohledu účastníka

Plackovací práce

Jakub „Kubík“ Votruba

TK Boltuka

Březen 2021

Obsah

Úvod	3
Získání účastníků tábora a práce s nimi	4
Získávání dětí	4
Získávání vedoucích	4
Charakteristika místa tábora	5
Táborové zázemí	5
Hygiena	5
Voda	6
Hlavní vedoucí	6
Rozdělení dětí na táboře	7
Zásobování	8
Zdravotník	8
Hospodář	9
Kuchyň	9
Generační výměna	10
Závěr	11

Úvod

Letní tábor je pro většinu jeho účastníků místem, kde se cítí nejlépe za celý rok. Je to tak i přesto, že mnoho z nich si zde sáhne na dno svých sil. Díky tomu je tábor také místem, kde poznají, jakými lidmi ve skutečnosti opravdu jsou. Tábor má také velmi důležitou roli i z hlediska setkání lidí z různých vrstev společnosti. Letní dětské tábory jsou finančně dostupné pro středně příjmové rodiny. V porovnání připravování dětí na situace, kdy si musí poradit, naučí tábory různých oddílových organizací mnohem lépe než ziskové tábory, a tak se dětské oddílové tábory stávají žádanými i pro výše příjmové rodiny.

Za táborem ale stojí také mnoho práce s ním spojené. Všichni vedoucí věnují velké úsilí tomu, aby všechno fungovalo bezproblémově, aby si děti tábor co nejvíce užily, aby nikdo nestrádal, a hlavně aby nikdo nepřišel k úrazu. Nebýt této práce vedoucích, nebylo by žádných dobrých táborů ani zajímavých zážitků. Obdiv velké části společnosti pak těmto vedoucím patří také za to, že za svou vynaloženou práci ve volném čase nic nedostávají, kromě vděku dětí a rodičů a pocitů z dobře vykonané práce.

Ve své práci se zabývám porovnáním fungování dvou dvoutýdenních táborů a hledáním věcí, které se z pohledu dítěte, rádce, a nakonec i vedoucího na táborech osvědčily, a které by mohly do budoucna fungovat lépe a snažím se najít ze svého pohledu nejlepší řešení. První z nich je první běh tábora oddílu ČTU TK Boltuka České tábornické unie (dále jen TK Boltuka) a druhým tábor Tělocvičné jednoty Sokola Praha Dejvice (dále jen Sokol Dejvice).

V první části se věnuji tématu výběru účastníků tábora, celoroční práci s dětmi a táborovým zázemím obou táborů. V druhé pak jednotlivými táborovými funkcemi, rozdělováním dětí do skupin a řešení problému generační výměny na obou táborech.

Práce je určena pro zvědavé vedoucí, které zajímá, jak to chodí na dvou podobných táborech, které jsou zřizovány dvěma organizacemi pracujícími s dětmi a pohledem na řešení táborových problémů.

Získání účastníků tábora a práce s nimi

Získávání účastníků je téměř stejné na obou táborech. Oba tábory pracují s dětmi celoročně, a tak většina dětí přichází z řad celoročně aktivních dětí. Vedoucími jsou především ti, kteří s dětmi celý rok pracují. Rozdíl je však v druhu celoroční činnosti.

Získávání dětí

Sokol Dejvice

Tábor tvoří především děti z oddílu Všestrannosti Sokola Dejvice. Celoroční práce s dětmi spočívá ve dvou cvičebních hodinách týdně. Pro ženské složky hodina v pondělí a ve středu a pro mužské složky v úterý a ve čtvrtek. V rámci cvičení jsou děti připravovány i na závody. Mimo tělocvičny se koná stabilně výlet ke stromečku (jednodenní výprava před Vánoci). Další akce jsou závislé především na vedoucích jednotlivých družstev (viz dále).

TK Boltuka

Celoroční činnost TK Boltuka je v oddílové práci, nejvíce pak v oddílových schůzkách a výpravách. Oddílové schůzky se konají každou středu a jsou rozděleny na dvě skupiny. První skupina se skládá z dětí ze sídliště a druhá z dětí nebydlících na sídlišti. Výpravy se konají stabilně po celý rok a každý měsíc jsou alespoň dvě. Zakončením celoroční činnosti je pak uspořádání společného tábora.

Získávání vedoucích

Sokol Dejvice

Vedoucími na táboře Sokola Dejvice jsou především cvičitelé všestrannosti a poté vedoucí, kteří dříve byli cvičiteli a vedoucí, kteří vzešli z táborových dětí a se Sokolem při různých příležitostech spolupracují. Pro řadu cvičitelů pak byly tábory kromě cvičení dětí důvodem, proč se rozhodli udělat si cvičitelské kurzy.

TK Boltuka

Táborovými vedoucími jsou především oddílový vedoucí, kteří celoročně pracují v oddíle, nebo s oddílem spolupracují. Podmínkou pro jejich účast na táboře je splnění účasti alespoň na dvou oddílových výpravách a jedné pracovní oddílové akci jakéhokoliv druhu.

Charakteristika místa tábora

Táborové zázemí

Sokol Dejvice

Tábořiště se nachází v údolí obklopeným lesy a řekou. Příjezdová cesta pro osobní vozy k němu nevede a dostat se na něj lze pouze pěšky nebo terénním vozem. Středem tábora je dřevěný srub s kuchyní, společenskou místností, kanceláří, marodkou, sušárnou, nářaďovnou a umývárnou. Na tábořišti pak dále stojí dvě tee-pee, dvacet pět podsadových stanů a osm skládacích stanů pro vedoucí.

TK Boltuka

Na tábořiště je možné dostat se po silnici III. třídy. Tábor vzniká každý rok na pronajaté louce s blízkým potokem. Na louce je postavena nastálo dřevěná kuchyň s kamny a dřevěnou jídelnou s pevnou podlahou. Dále pak zhruba dvacet podsadových stanů a marodka, přístřešek s ohništěm, hangárem s nářadím a čtyři tee-pee.

Hygiena

Sokol Dejvice

Tábořiště disponuje pěti celoročními kadibudkami, které se čistí pravidelným savováním. Pro umytí rukou je k dispozici barel s pitnou vodou a mýdlem vedle. Mytí dětí teplou vodou probíhá v půlce tábora, při žádosti vedoucích jednotlivých družstev i vícekrát. Každý den po budíčku se navíc děti a vedoucí chodí vykoupat do řeky.

TK Boltuka

Tábor má dvě latríny, kdy se zpravidla každá z nich staví na dva roky. K mytí rukou slouží tři lavory s pitnou vodou a mýdlem. Děti se myjí v teplé vodě jednou až dvakrát za tábor. Navíc mají všichni účastníci tábora možnost využít dvou improvizovaných sprch se studenou vodou, po domluvě i teplou.

Voda

Sokol Dejvice

Na táboře se nachází studánka, ze které je možné vodu používat pouze po převaření, a ještě ne k pití. Voda se proto musí na tábor dovážet. Využívá se proto nákupu a přivážení vody, které zajišťuje zásobovač tábora.

TK Boltuka

Voda se bere z vlastní studny, ke které se dodává laboratorní rozbor vzorku vody.

Hlavní vedoucí

Sokol Dejvice

Hlavní vedoucí se určuje na základě volby. Kandidovat na post hlavního vedoucího může ten, komu bylo osmnáct let a má příslušné osvědčení o absolvování školení pro hlavní vedoucí, které uznává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Volebním právem disponují všichni vedoucí, kteří mají zájem jet na tábor. Volba většinou probíhá elektronicky. Po zvolení hlavní vedoucí ustanoví první táborovou schůzku, na které se rozhodne, kdo z vedoucích pojedje, či nepojede, kdo bude mít na starost kuchyň, kdo bude zásobovat tábor, hlavní vedoucí určí styčné vedoucí, kteří mají zodpovědnost za chod svého družstva (viz Rozdělení dětí na táboře) a v neposlední řadě si vybere i svého zástupce, kdyby se cokoliv stalo. Při potřebě důležitých a rychlých rozhodnutích svolává hlavní vedoucí schůzi styčných vedoucích, kdy se s nimi rychle dohodne na řešení.

TK Boltuka

Hlavním vedoucím tábora se může stát kdokoliv, kdo má potřebnou kvalifikaci v podobě osvědčení o absolvování školení pro hlavní vedoucí, které uznává Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. Kromě absolvování tohoto kurzu musí mít i důvěru mezi ostatními táborovými vedoucími, a nakonec i důvěru u náčelníka oddílu a jeho dvou zástupců.

Co funguje?

Na obou táborech dlouhodobě fungují dva stejní hlavní vedoucí. Je tomu jednak proto, že o post hlavního vedoucího kvůli náročnosti a potřebě absolvovat potřebná školení moc lidí nestojí. Najdou se ale i lidé, kteří by chtěli hlavní vedoucí nahradit, pak je ale vychází otázka,

jak jsou schopni ve své funkci obstát. Řešení tohoto problému bylo nastíněno na táboře Sokola Dejvice. Předávání funkce hlavního vedoucího neprobíhá přímo, ale hlavní vedoucí po svém zvolení požádal, aby se mu přihlásili zájemci o funkci zástupce hlavního vedoucího. Z nich si potom jednoho člověka vybral a seznamuje ho postupně se všemi náležitostmi konání tábora.

Rozdělení dětí na táboře

Tábor Sokola Dejvice a první běh tábora TK Boltuka jsou svou velikostí rozdílné. Na táborech Sokola Dejvice je zhruba padesát dětí a dvacet vedoucích, kdežto na táborech TK Boltuka jen třicet dětí a okolo dvanácti vedoucích. Od těchto čísel se pak odvíjí, jak je možné s dětmi pracovat. Na oba tábory jezdí děti od první do deváté třídy. Středoškoláci se pak stávají mladšími vedoucími, rádci, nebo praktikanty.

Sokol Dejvice

Děti jsou rozděleny do pěti družstev podle věku, kdy vrstevníci jsou s vrstevníky. Jejich program vytváří tři vedoucí u třech starších družstev a čtyři vedoucí u mladších družstev. Kromě čtyř celotáborových her, kde jsou všechny děti namíchány, tak tráví všechny čas mezi vrstevníky. Každý den pak dvě děti ze dvou nejstarších družstev pomáhají v kuchyni mít nádobí a nosit dřevo po snídani, po obědě a po večeři.

TK Boltuka

Děti jsou rozděleny do družinek, kdy v každé družince jsou děti různého věku. V čele těchto družinek stojí rádce, kterému většinou bývá kolem patnácti až sedmnácti let, pod sebou má podrádce, který ho zastupuje v případě rádcovi nepřítomnosti. Rádce se stará o svěřené děti, případně řeší jejich problémy, na které stačí. Důležitou úlohou družinek jsou denice neboli služba, kdy každá družinka musí pomáhat v kuchyni. Myje nádobí, nosí dřevo, hlídá počet kanystrů s pitnou vodou, zajišťuje pitný režim a mnoho dalších činností. Družinky mezi sebou soupeří v různých hrách. Nechybí ani hry na jednotlivce, kdy jsou děti rozděleny na tři kategorie: nejstarší, střední a mladší. Všechny děti pak hrají společně jednu hru, ve které se každý z nich umísťuje ve své kategorii.

Ideální stav?

Myslím si, že nejlépe dětem prospívá hybrid těchto dvou rozdělení. Rádcování mnohé naučí zodpovědnosti, vedení skupiny, ale i třeba trpělivosti s nejmenšími členy družinek, které neustále něco trápí. Zároveň je pro mladistvé rádce rádcování i něčím víc než jen pouhým soutěžením, ale dává jim do práce v táboře nový náboj. Staráním se o děti se rádcové zároveň připravují na funkci vedoucího. Některým rádcům toto nadšení opadne a odejdou po rádcování z oddílu, nebo nevydrží dlouho jako vedoucí. Každý kdo touto funkcí prošel ji ale považuje za dobrou zkušenost. Kolikrát se ale při táboře stane, že na rádce jsou navaleny všechny povinnosti a rádcové nejsou schopni všechno zvládat. Řešením a předcházením takových stavů je podle mého názoru zařadit do programu i pár her, kdy je vytvářen jiný program pro nejstarší, pro střední a pro nejmenší. Děti se pak díky tomu mohou lépe poznat mezi vrstevníky a starší si trochu odpočinou.

Zásobování

Sokol Dejvice

Zásobování zajišťuje zásobovač, který každý den po snídani vyráží autem nakupovat. Kromě jídla na vaření nakupuje zásobovač i zásoby vody, protože tábor nemá čistý zdroj pitné vody. Výhodou tohoto zásobování je i možnost pořídit i různé věci k programu. Ovšem zvyšuje se tím zátěž na zásobovače.

TK Boltuka

Zásobování zajišťuje pronajímatel louky, který tím, že provozuje občerstvení, musí dojíždět nakupovat. To je pro tábor finančně výhodnější než každý den vyrážet na nákupy. Před začátkem tábora se ještě navíc podniká velký nákup všech trvanlivých potravin a na tábor se pak objednává jen pokud něco dojde a čerstvé potraviny.

Zdravotník

Sokol Dejvice

Funkci zdravotníka zastává zdravotnice starající se o hygienu celého tábora. Ordinační hodiny má zpravidla před a po podávání jídla, ale tím, že nezastává další funkci je neustále při ruce, když se cokoliv stane. Do budoucna se počítá se zapojením i dalšího vedoucího, který je

normálně u družstva, ale bude mít potřebnou atestaci a mohl by zdravotníkovi pomáhat, případně ho zastupovat, když nebude v dosahu.

TK Boltuka

TK Boltuka disponuje stabilně dvěma zdravotníky, respektive zdravotnicemi. Hlavní zdravotnice je ještě k tomu kuchařkou, ale přesto svou gesci zvládá. Druhá zdravotnice chodí s dětmi na každou hru, případně jim může při úrazu rychle pomoci. Zdravotnický kurz má ještě větší počet vedoucích, ale svou odbornost uplatňují pouze příležitostně, když není v dosahu táborový zdravotník.

Hospodář

Hospodář je jednou z funkcí, kterou její vykonavatelé na obou táborech kumulují.

Sokol Dejvice

Hlavní vedoucí je svou profesí ekonomem, a tak i jako hlavní vedoucí zpracovává účetnictví. Své závěry z účetnictví poté předkládá na poslední táborové schůzi a potáborové schůzi. Při konání dalšího tábora pak ukazuje srovnání hospodaření z předchozích táborů.

TK Boltuka

Funkci táborového i oddílového hospodáře zastává jeden člověk. Kromě práce hospodáře na táboře ještě vaří. Oddílové účetnictví zahrnuje i hospodaření dalších dvou táborových běhů. Souběžně s prací hospodáře probíhá zaškolování mladšího hospodáře, aby bylo v budoucnu možné předat funkci.

Kuchyň

Bez táborové kuchyně by tábory nemohly fungovat. Kdo taky nejlépe zajistí, že jsou všichni v pohodě, když mají co do žaludku. Táborovým kuchařům a kuchařkám patří jeden z největších obdivů. Dobrovolně vařit pro desítky strážníků, v parných letních dnech u přetopených táborových kamen, a to ještě všechno v době svého volna.

Sokol Dejvice

Táborovou kuchyň tvoří tři až čtyři kuchařky, kterým každý den pomáhá denní vedoucí tábora. Denní vedoucí se stará o ranní čaj, nebo kakao, a následně je celý den ku pomoci

kuchařkám. Dennímu vedoucímu jsou pak k ruce dvě děti z nejstarších dvou družstev, které nosí dřevo do kuchyně, myjí nádobí a pomáhají dennímu vedoucímu v rámci svých možností. Dětem ale není zasahováno do programu, kromě času volna po snídani, o poledním klidu a po večeři. Každý den se připravují čtyři jídla, kdy večeře povětšinou bývají studené.

TK Boltuka

Část zodpovědnosti ráno spadá na denici, která se stará o ranní snídani. Dále pak zbytek dne pomáhá kuchyni, stará se o pitný režim, dostatek dřeva, zapisování v určitý čas denní teploty, dostatek vody a o pořádek v táboře. Kuchyň tvoří tři kuchařky a pomocníci s potravinářským průkazem. Zbytek dne se pak o jídlo starají kuchařky. Stabilně bývá na táboře pět až šest jídelních chodů. Na rozdíl od tábora Sokola Dejvice je zde dopolední svačina, večeře bývají povětšinou teplé a není nouze i o druhé večeře.

Nepoměr

Pro mladistvého rádce na táborech TK Boltuky je denice, i když jí vykonává s celou družinkou, těžkým úkolem. Mnohokrát rádcovi zasáhne do veškerého volného času daného dne. Když se k tomu ještě přidají starosti s dětmi, může to znepříjemnit jeho celkový pocit z tábora. Kdežto když se člověk stane vedoucí, mnoho těchto starostí mu odpadne a má mnohem více volného času, přestože plní všechny povinnosti i nad rámec své práce. Na táborech Sokola Dejvice pak celou práci denice zvládá jeden vedoucí s pomocí dvou starších dětí.

Generační výměna

Otázka generační výměny a s ním spjatý i odchod některých vedoucích je otázkou mnoha táborů. Problémy s ním spojené se občas dostávají až do roviny osobní, což potom nemá blahý vliv na další chod tábora. Obě generace na obou táborech, mladší a starší, se ale snaží o co nejlepší fungování tábora, a tak se mladší vedoucí snaží doplňovat potřebnou kvalifikaci pro přebírání táborových funkcí. Táborovou funkcí, do které se nikdo moc nehrne, je místo v táborové kuchyni. Je otázkou, jak i tyto funkce udělat přístupnými a nedělat z nich jen nutné zlo, které je třeba zvládat, protože bez nich se tábor nemůže uskutečnit. Zda by v kuchyni pomohla rotace vedoucích, aby kuchaři netrávili celý tábor ve vedru s možností jen dvou až tří denní pauzy. Je to jedna z možností a je potřeba možnosti ulehčení v kuchyni hledat.

Závěr

Bez vedoucích, které by zajímalo, jak svou práci neustále zlepšovat, kteří by neustále vymýšleli nebo hledali nové hry, by tábory zapadly do stereotypu a jistě by nepřitahovaly tolik dětí jako doposud.

Určitě nejsou všechny postřehy a nápady z této práce využitelné na všech jiných táborech, doufám ale, že jste našli alespoň jednu věc, která by šla na vašem táboře použít pro jeho zlepšení, jeden zajímavý nápad, nebo jenom vhled do toho, že tábor může fungovat i jinak.